

1895-1961

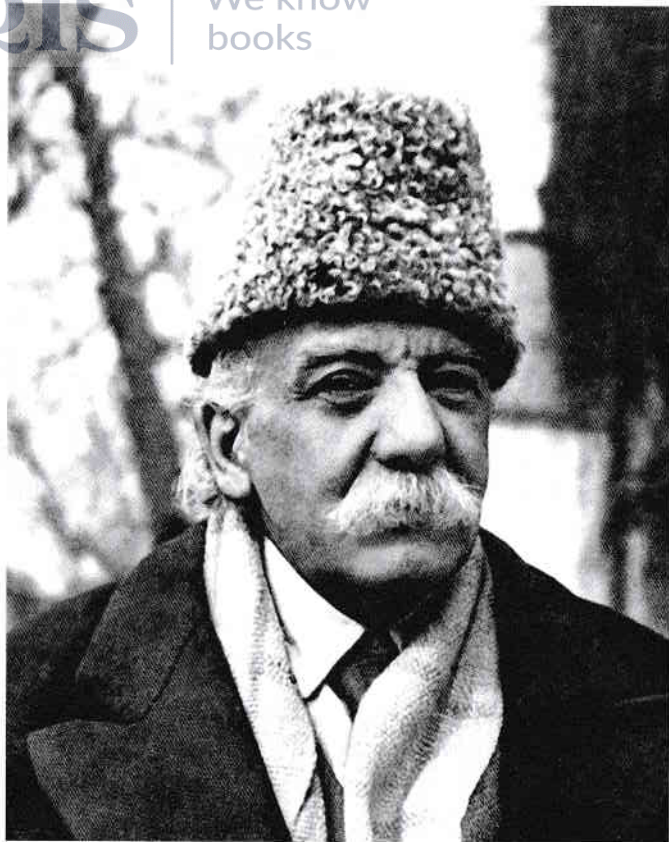
Ion Barbu.

ION
BARBU

OPERE

POEZIE. SCRIERI ÎN PROZĂ

Studiu introductiv de Bogdan Crețu

Portretul poetului la bătrânețe

„În timpul studiilor mele universitare, îl zăream, trecând des pe strada Edgar Quinet. Un domn corpulent, cu un baston solid în mână, cu o căciulă brumărie pe cap în timpul iernii și cu o pălărie cu boruri largi, de modă veche, în timpul verii... A avea o mustață bogată, impunătoare, care – atunci când l-am zărit prima oară – începuse să încărunească. Mergea cu pasul ferm, ușor absent, mai totdeauna singur. Colegul meu din Ploiești, viitorul poet Stănescu Hristea Nichita, mi l-a arătat într-o zi pe stradă pe acest domn cu o figură deloc proletară, îi știa poemele pe de rost și, după câțva timp, mi-a împrumutat caietul în care copiasse *Joc secund*... Barbu a fost pentru generația '60 – în ramura ei muntenească – un model consultat, imitat, asimilat... El intră în ecuația lirică a lui Nichita Stănescu, Gheorghe Tomozei, Cezar Baltag și, mai ales, el este modelul poeziei lui Dimov, acest barochist oniric îndrăgostit de spațiul imaginar al lui Nastratin...” (Eugen Simion)

CUPRINS

Ion Barbu – modernizarea poeziei române prin opera unui „antimodern” (<i>Bogdan Crețu</i>)	5
Tabel cronologic (<i>Editura</i>)	33
Notă asupra ediției (<i>Editura</i>)	37

POEZIE

Din volumul DUPĂ MELCI (1921)

După melci	40
------------------	----

Din volumul JOC SECUND (1930)

[Din ceas, dedus...]	49
Timbru	49
Grup	50
Înecatul	50
Orbite	50
Statură	51
Increat	51
Izbăvită ardere	52
Poartă	52
Lemn sfânt	52
Legendă	53
Aura	53
Mod	54
Secol	54
Margini de seară	54
Steaua imnului	55
Suflet petrecut	55
Dioptrie	56
Desen pentru cort	56

Edict	57
Uvedenrode	57
Păunul	57
Paralel romantic	58
Riga Crypto și Iapona Enigel	58
Oul dogmatic	62
Ritmuri pentru nunțile necesare	64
Înfățișare	67
Falduri	68
Uvedenrode	69
Isarlâk	71
Nastratin Hoge la Isarlâc	71
Domnișoara Hus	74
Isarlâk	79
In memoriam	81
Încheiere	84

Din PERIODICE

Elan	85
Lava	85
Munții	86
Copacul	87
Banchizele	87
Pentru marile Eleusinii	88
Panteism	89
Arca	89
Ți-am împletit...	90
Umbra	90
Dionisiacă	91
Nietzsche	92
Pitagora	93
Peisagiu retrospectiv	93
Fulgii	95
Cucerire	96
Luntrea	96
Solie	97
Când va veni declinul...	98
Râul	99
Dezrobire	100

Înfrângere	102
În ceață...	102
Driada	104
Hierofantul	107
Gest	107
Gheizerii	108
Ixion	108
Răsărit	109
Ultimul centaur	110
Text	111
Cercelul lui Miss	111
Selim	112
Cântec de rușine	114
Convertire	117
Un personaj eteroman	118
Răsturnica	120
Maria Spring	123
O înșurupare în Maelström	123
Regresiv	124
Încleștări	124
Tindă	125
1940	126
Protocol al unui club Mateiu I. Caragiale	127
Dedicație	129
Bălcescu trăind	129
Marșuri ariane	130
Poezia verde	132
Agonie	133
Fruntarele deșire...	134

VERSURI OCAZIONALE

Romanța infinitului	135
Remember!	136
Malagă și femei	136
Esteticele noastre	137
Demult, într-o pădure...	137
Balthazar	137
Ca mâna instruită...	138
Iubite Tudor...	139

Tante Buh (1783)	139
Convexa.....	140
<i>Tudoris Magna ars</i>	140
Sunt strofele.....	141
Vrăjit.....	141
O, mare grec.....	142
Ca cytardedul.....	142
Scepticul mântuit	142
„Preferă semnul vecinic...”	143
Înscriu aici un nume.....	143
Știu, astăzi.....	143
Portret	144
<i>Ut algebra poesis</i>	145
Subpământean	145
Jacob Steiner	146
Vă dau această carte.....	146
Nu voi uita mânia.....	147
Când umanist în germen.....	147

SCRIERI ÎN PROZĂ

CONSIDERAȚII ȘI ATITUDINI DE CRITICĂ ȘI ISTORIE LITERARĂ

De la geometrie la poezie	150
Zece ani de poezie	154
Despre poezia noastră de azi	158
Asupra neoclasicismului	162
O mărturisire literară.....	163
De ce scrie d. Ion Barbu?.....	165
„...Invențiunea în teoreme și perfecțiunea în poezie...”	167
Opera de artă concepută ca un efort de integrare	168
<i>Domnișoara din strada Neptun</i> de F. Aderca	173
Rânduri despre poezia engleză.....	174
Dualismul psihologiei ariene	176
<i>Apostolii</i> de Liviu Rebreanu. Comedie în 3 acte.....	178
Poetica domnului Arghezi	179
<i>Evoluția poeziei lirice</i> , după E. Lovinescu	186

Poezia leneșă	190
Noua spiritualitate	192
Legenda și somnul în poezia lui Blaga	193
Răsăritul crailor	195
Salut în Novalis.....	198
Veghea lui Roderick Usher	201
E. Lovinescu	202
Preotul Simion Popescu	203
Denunțarea unui procedeu	205
Efemeride	206
Cuvânt către poeți	212
Rimbaud	214
Jean Moréas	217
<i>Neguțătorul din Veneția</i> de William Shakespeare	223
<i>Henric al IV-lea</i> de William Shakespeare	233

DESPRE SPIRITUL MATEMATIC

Autobiografia omului de știință	242
Formația matematică.....	244
Wilhelm Blaschke.....	246
G. Țițeica	249
Aurel Angelescu	251
Geometrie incendiată	252
Ion Banciu	252
Tata Moșu	257
Aforisme	260

NOTE ȘI COMENTARII	262
---------------------------------	-----

ICONOGRAFIE	273
--------------------------	-----

Din volumul
DUPĂ MELCI (1921)

DUPĂ MELCI

Dintr-atâția frați mai mari:
Unii morți,
Alții plugari;
Dintr-atâția frați mai mici:
Prunci de treabă,
Scunzi, peltici,
Numai eu răsad mai rău
Dintr-atâția, prin ce har?,
Mă brodisem un hoinar.

Eram mult mai prost pe-atunci...

Când Păresimi, prin lunci,
Cu pietrișul de-albine,
Ne părea la toți mai bine:
Țânci ursuzi,
Desculți și uzi,
Fetișcane
Cozi plăvane,
Înfășate-n lungi zăvelci,
O porneau în turmă bleagă,
Să culeagă
Ierburi noi, crăițe, melci...

Era umed în bordei...
Și tuleam și eu cu ei.

I

Tot așa odată, iar,
La un sfânt prin Făurar,
Ori la Sfinții Mucenici,
Târta noastră de pitici
Odihnea pe creastă, sus,
Eu voinic prea tare nu-s.
Și din fugă,
Sub o glugă
De-aluni, pe buturugă
Odihnii
Și eu curând...

Vezi, atunci mi-a dat prin gând
Că tot stând și alegând
Jos, în vraful de foi ude,
Prin lăstari și vrejuri crude,
S-ar putea să dau de *el*:
Melcul prost, încetinel...
Din ungher adânc, un gând
Îmi șoptea că melcul blând
Sub mormânt pe foi, pe-aproape,
Cheamă omul să-l dezgroape...

Și pornii la scotocit
(Cu noroc, căci l-am găsit).

Era, tot, o mogândează:
Ochi de bou, dar cu albeață.
Între *el* și ce-i afar'
Strejuia un zid de var.
Ce să fac cu *el* așa?
Să-l arunc nu îmi venea...
Vream să-l văd cum se dezghioacă,
Pui molatec, din ghioacă;
Vream să-l văd cum iar învie
Somnoros din colivie...

Și de-a lungul, pe pământ,
M-așezai cu-acest descânt:

„Melc, melc,
Cotobelc,
Ghem vărgat
Și ferecat;
Lasă noaptea din găoace,
Melc nătâng, și fă-te-ncoace;
Nu e bine să te-ascunzi
Sub păreții grei și scunzi;
Printre vreascuri cerne soare,
Colți de iarbă pe răzoare
Au zvâcnit, și muguri noi
Pun pe ramure altoi.
Melc, melc,
Cotobelc,
Iarna leapădă cojoace,
Și tu singur în găoace!
Hai, ieși
Din cornoasele cămăși!
Scoate patru firișoare
Străvezii, tremurătoare,
Scoate umede și mici
Patru fire de arnici;
Și agață la feștile
Ciufulite de zambile
Sau la fir de mărgărint
Înzăuatul tău argint...”

Peste gardurile vii
Dinspre vii,
Ori de vrei și mai la vale,
Pe tarlale,
Tipărește brâu de zale...”

După ce l-am descântat,
L-am pus jos,
Și-am așteptat...

Înserase mai de-a bine;
Crengi uscate, peste mine,

Bâzâind la vântul strâmb,
Îmi ziceau răstit din drâmb...

Năzdrăvana de pădure,
Jumulită de secure,
Scurt, furiș
Înghitea din luminiș.

Din lemnoase văgăuni,
Căpcăuni
Îi vedeam pieziș
Cum cască
Buze searbăde de iască;

Și întorși,
Ochi buboși
Înnoptau sub frunți pestrițe
De păroase,
De bărboase
Joimarițe.

Și cum stam sub vânt și frig,
Strâns cârlig,
Iscondind cu ochii treji,
Mai de sus de brână, drumul
Unde seara țese fumul
Multor mreji:
Pe sub vreascuri văzui bine
Repezită înspre mine
O gușată cu găteji.

Chiondorâș
Căta la cale;
De pe șale,
Când la deal și când la vale,
Curgeau bietezele târâș.
Iar din plosca ei de gușă
De mătușă,
Un tăios, un aspru: hârriși...

Plâns prelung, cum scoate fiara
Plâns dogit,
Când un șarpe-i mușcă gheara,
Muget aspru și lărgit,
De vuia din funduri seara...

Mi-a fost frică, și-am fugit!

II

Toată noaptea viscoli...
Încă bine n-ajunsesem
Că porni, duium, să vie
O viforniță târzie
De Păresemi.
Vântura, stârnind gâlceavă,
Albă pleavă;
Și cădeau și mărunței
Bobi de mei...
(Ningea bine, cu temei).

În bordei,
Foc vârtos mânca năpraznic
Retevei.

Pe colibă, singur paznic,
M-au lăsat c-un vraf de pene...
Eu... le culegeam alene;
Moșul Ene
Răzbătea de prin poiene
Să-mi dea genele prin gene

Și trudit,
Lângă vatră prigorit,
Privegheam prelung tăciunii,
Umbre dese
Ca păunii,
Îmi roteau pe hornul șui
Leasa ochilor verzui.
Și-mi ziceam în gând:

„Dar el,

Melcul, prost, încetinel?
Tremură-n gheoacă, vargă,
Nu cumva vreun vânt să-l spargă;
Roagă vântul să nu-l fure
Și să nu mai biciuiască
Bârbi de mușchi, obraji de iască
Prin pădure.
Roagă vântul să se-ndure”.

De la jarul străveziu,
Mai târziu,
Somnoros venii la geam.
Era-nalt, nu ajungeam.
Dar prin sticla petecită,
Dar prin gheața încâlcită,
Fulgera sul lung, de har,
Prăpădenia de-afar’;
Podul lumii se surpase,
Iar pe case,
Până sus, peste colnic,
Albicioase
Și foioase,
Cădeau cepi de arbagic.

Mi-adusei atunci aminte
Ce-auzisem, înainte,
De o noapte între toate
Urgisită,
Când, pe coate,
Guri spurcate
Suflă vânt
Să dărâme
Din pământ...
Când pe sloi, rupând din pită,
Baba Dochia-nvălită
Cu opt sărici
Stă covrig,
Stă, înghite
Și sughite,

Și se vaicăra
De frig.

Hei, e noapte-aceea, poate!

Înapoi

La fulgii moi,
Cumpenind a somn, pe coate,
Cu tot gândul sus, la *el*,
Șoptii:

„Melc încetinel,

Cum n-ai vrut să ieși mai iute!
Nici viforniță, nici mute
Prin păduri nu m-ar fi prins...
Iar acum, când focu-i stins,
Hornul nins,
Am fi doi s-alegem pene,
Și alene
Să chemăm pe moșul Ene
Din poiene,
Să ne-nchidă:
Mie gene,
Ție,
Cornul drept,
Cel stâng,
Binișor,
Pe când se frâng
Lemne-n crâng,
Melc nătâng,
Melc nătâng!”

III

Dintre pene și cotoare,
Gata nins,
Cum mijează un pic de soare
Pe întins
(În câmpie
Colilie,
Războind cu lunecușul
Din țâpoi, săltând urcușul),

Înălțat la dâmbii prinși,
Mă-ntorsei sub aluniș.

Îl zării lângă culcușu-i
De frunziș.

Era, tot, o scorojită
Limbă vânăță, sucită.
O nuia, ca un hengher
Îl ținea în zgârzi de ger!
Zale reci
Aspre benți ce se-ntretaie,
Sus, pe vreascurile seci,
Îl prindeau:
O frunză moartă, cu păstaie.
Și pe trupul lui zgârcit
M-am plecat
Și l-am bocit:

„Melc, melc, ce-ai făcut,
Din somn cum te-ai desfăcut?
Ai crezut în vorba mea
Prefăcută... Ea glumea!
Ai crezut că plouă soare,
C-a dat iarbă pe răzoare,
Că alunul e un cântec...
Astea-s vorbe și descântec!
Trebuia să dormi, ca ieri,
Surd la cânt și îmbieri,
Să tragi alt oblon de var
Între trup și ce-i afar'...
Vezi?

Ieșiși la un descântec;
Iarna ți-a mușcat din pântec...
Ai pornit spre lunci și crâng,
Dar porniși cu cornul stâng,
Melc nătâng,
Melc nătâng!”